

Forskrift om endringer i forskrift 28. juni 1985 nr. 1679 om ordningen av påtalemyndigheten (Påtaleinstruksen)

Fastsatt ved kongelig resolusjon 25. september 2009 i medhold av straffeprosessloven 22. mai 1981 nr. 25 § 62. Fremmet av Justis- og politidepartementet.

I

I forskrift 28. juni 1985 nr. 1679 om ordningen av påtalemyndigheten (Påtaleinstruksen) gjøres følgende endringer:

I § 2-2 første ledd endres henvisningen til § 8-12 til henvisning til § 8-15.

§ 3-3 nr. 1 skal lyde:

- 1) at opplysningene i en sak gjøres kjent for sakens parter, *for fornærmede eller for etterlatte*, eller deres representanter, og ellers for dem som opplysningene direkte gjelder,

§ 4-1 første ledd første punktum skal lyde:

Fornærmede og *etterlatte kan* kreve utskrift av rettsbøker og andre dokumenter i en avsluttet straffesak.

Ny § 7-6 skal lyde:

§ 7-6 *Orientering til fornærmede og etterlatte*

Fornærmede med bistandsadvokat og etterlatte i lovbestemt rekkefølge skal holdes orientert om sakens utvikling og fremdrift med mindre hensynet til etterforskningen eller andre grunner gjør det utilrådelig. Andre fornærmede skal informeres etter behov.

Så langt det er mulig skal fornærmede med bistandsadvokat og etterlatte i lovbestemt rekkefølge varsles før det holdes pressekonferanse eller opplysninger om saken offentliggjøres på annen måte.

Nytt kapittel 7A skal ha overskriften "*Enkelte særlige rettigheter for fornærmede og etterlatte*".

§ 7A-1 skal lyde:

§ 7A-1 *Kontaktperson i politiet*

Politiet skal oppnevne en kontaktperson for fornærmede med bistandsadvokat og for etterlatte i lovbestemt rekkefølge. Kontaktpersonen skal blant annet ha ansvaret for at fornærmede og etterlatte får den informasjonen de har krav på etter § 7-6.

§ 7A-2 skal lyde:

§ 7A-2 Rett for fornærmede og etterlatte til å utpeke en stedfortreder

Fornærmede og etterlatte i lovbestemt rekkefølge kan utpeke en stedfortreder som på deres vegne kan utøve retten til innsyn og til å motta informasjon fra politi og påtalemyndighet.

Hvis det er oppnevnt bistandsadvokat, skal politi og påtalemyndighet gi all skriftlig informasjon både til bistandsadvokaten og stedfortrederen. Muntlig informasjon behøver bare gis til bistandsadvokaten. Stedfortrederen kan få samme informasjon ved å henvende seg til politi eller påtalemyndighet.

§ 7A-3 skal lyde:

§ 7A-3 Varsel om rekonstruksjoner og lignende

Skal fornærmede eller etterlatte delta ved åstedsbefaringer, rekonstruksjoner eller andre etterforskingsskritt, skal bistandsadvokaten varsles. Bistandsadvokaten har rett til å være til stede.

Fornærmede og etterlatte i lovbestemt rekkefølge skal også ellers varsles om rekonstruksjoner dersom slik underretning vil være av betydning for dem.

I § 8-1 tredje ledd endres henvisningen til § 8-12 til henvisning til § 8-15.

I kapittel 8, underavsnittet "Avhør av mistenkte (siktete)" skal § 8-5 lyde:

§ 8-5 Underretning til fornærmede om at mistenkte er avhørt

Fornærmede med bistandsadvokat skal i alminnelighet varsles når den mistenkte er avhørt første gang.

Nytt underavsnitt med §§ 8-6 til 8-8 skal ha overskriften: «*Avhør av fornærmede og etterlatte*»

§ 8-6 skal lyde:

§ 8-6 Opplysninger som skal gis ved avhør

Fornærmede skal ved første gangs avhør alltid spørres om han eller hun begjærer påtale.

Fornærmede og etterlatte skal gjøres kjent med adgangen til å få fremmet sivile krav i forbindelse med straffesaken. Tilsvarende gjelder ved avhør av andre som kan fremme sivile krav i saken, jf. straffeprosessloven § 3. Hvis de ikke har krav på bistandsadvokat, skal de spørres om de ønsker at påtalemyndigheten fremmer kravet for dem og orienteres om hvilke prosessuelle konsekvenser dette har fremfor at de fremmer kravet selv etter straffeprosessloven § 428. De skal også informeres om at de må gi nærmere opplysninger om grunnlaget for og størrelsen på kravet, samt hvilke bevis de kan oppgi. Det skal opplyses om at fornærmede, hvis tiltale tas ut, vil gis en kort frist til eventuelt å fremme kravet selv eller til å be om endringer i kravet slik det er angitt i tiltalebeslutningen.

Fornærmede som er blitt skadet ved en straffbar voldshandling, skal gjøres kjent med adgangen til å kreve erstatning av staten, og at erstatning kan nektes dersom kravet ikke er forsøkt tatt med i straffesaken. Det samme gjelder for etterlatte.

§ 8-7 skal lyde:

§ 8-7 Opplysning om rett til advokat

I saker som nevnt i straffeprosessloven § 107 a første og annet ledd skal fornærmede og etterlatte før forklaring gis, gjøres kjent med sin rett til å få bistandsadvokat. Det samme gjelder den som et besøksforbud skal beskytte, i saker som nevnt i straffeprosessloven § 107 a femte ledd. De skal også gjøres kjent med sin rett til å vente med å forklare seg til advokaten er til stede.

Politiet skal spørre om en bestemt advokat ønskes oppnevnt i saken. Dersom den ønskede advokaten har kontor utenfor rettskretsen, skal politiet opplyse at merutgiftene ved dette kan kreves av den advokaten oppnevnes for. Har fornærmede eller etterlatte ikke ønske om en bestemt advokat, kan politiet vise til oversikten over faste bistandsadvokater ved ting- og lagmannsrettene, jf. straffeprosessloven § 107 g.

Det skal gå fram av rapporten om det er gitt slik informasjon som nevnt i første og annet ledd.

§ 8-8 skal lyde:

§ 8-8 Gjennomføring av avhøret

Om gjennomføringen av avhøret gjelder reglene om avhør av vitner så langt de passer.

§ 8-9 skal lyde:

§ 8-9 Rett til avhør om lovbruddets virkninger

Dersom bistandsadvokaten anmoder om det, skal politiet gjennomføre et særskilt avhør av fornærmede og etterlatte for å belyse hvilke virkninger lovbruddet har hatt for dem.

I underavsnitt "Avhør av vitne" blir nåværende § 8-5 § 8-10 og skal ha overskriften "*Avhør av vitne*".

Nåværende § 8-6 blir § 8-11.

Nåværende §§ 8-7 og 8-8 oppheves.

Nåværende § 8-9 blir § 8-12. § 8-12 annet ledd skal lyde:

I en sak om seksuallovbrudd bør avhør av vitne under 16 år fortrinnsvis begjæres foretatt av dommeren utenfor rettsmøte etter reglene i straffeprosessloven § 239. Samme fremgangsmåte kan brukes ved avhør av vitne med psykisk utviklingshemming eller tilsvarende funksjonssvikt. Fremgangsmåten bør også overveies i saker om andre straffbare forhold når hensynet til vitnet tilsier det. Gjentatt avhør skal i slike tilfeller så vidt mulig unngås. Fornærmede mellom 14 og 16 år skal gjøres kjent med at de har rett til å avgi forklaring i hovedforhandlingen, dersom de ønsker det.

Nåværende § 8-10 blir § 8-13 og skal lyde:

§ 8-13 Hvem kan være til stede ved avhøret eller observasjonen

Politiet kan tillate at forsvareren er til stede ved avhør av vitne dersom dette kan skje uten skade for etterforskningen.

Er det oppnevnt *bistandsadvokat* i medhold av straffeprosessloven § 107 a, skal advokaten varsles om tidspunktet for avhør av *klienten*, og om advokatens rett til å overvære avhøret eller observasjonen i henhold til forskrift 2. oktober 1998 nr. 925 om dommeravhør og *observasjon*.

Dersom fornærmede ønsker det og ikke særlige grunner taler mot det, kan en person fornærmede har tiltro til være til stede ved avhøret. Politiet kan nekte fornærmede å ha til stede en person som selv er vitne i saken, jf. § 8-11 første ledd.

Fornærmede skal før avhøret tar til gjøres kjent med sin rett etter *tredje* ledd.

I underavsnittet "Utarbeidelse av rapport og bruk av lydopptak" blir §§ 8-11 til 8-13 §§ 8-14 til 8-16.

I § 8-14 annet ledd endres henvisningen til 8-12 til henvisning til § 8-15.

I § 8-14 annet ledd endres henvisningen til § 8-5 annet ledd til henvisning til § 8-10 annet ledd.

I § 8-14 sjette ledd endres henvisningen til § 8-13 sjette ledd til henvisning til § 8-16 sjette ledd.

§ 9-6 skal lyde:

§ 9-6 Underretning om varetektsfengsling mv. av siktede til fornærmede ved visse typer forbrytelser

Politiet skal så snart som mulig underrette fornærmede med bistandsadvokat og etterlatte i lovbestemt rekkefølge om at siktede er varetektsfengslet og for hvor lang tid.

Likeledes skal fornærmede med bistandsadvokat og etterlatte i lovbestemt rekkefølge underrettes så snart som mulig dersom siktede løslates eller fengsling forlenges.

§ 16-4 skal lyde:

§ 16-4 Fornærmedes og etterlattes rett til kopi av saksdokumentene

Fornærmede og etterlatte i lovbestemt rekkefølge kan få kopi av sakens dokumenter i den grad det er nødvendig for at de skal kunne ivareta sine interesser i saken og det for øvrig anses ubetenkelig. Det samme gjelder andre som har fremmet sivile krav i saken.

Bistandsadvokaten skal få tilsendt kopi av forklaringen til sin klient. Fornærmede og etterlatte må ikke uten politiets samtykke selv gis kopi av egen forklaring i saken.

§ 17-2 første ledd bokstav c skal lyde:

c) etterlatte i lovbestemt rekkefølge,

§ 17-2 første ledd bokstav f skal lyde:

f) bistandsadvokat.

§ 17-2 første ledd bokstav g oppheves.

§ 17-6 nytt annet punktum skal lyde:

I underretningen skal det opplyses om klageadgangen etter straffeprosessloven § 59 a første ledd første punktum nr. 6, muligheten for selv å fremme kravet etter straffeprosessloven § 428 såfremt hovedforhandling blir holdt, og at det vil bli gitt en kort frist for å fremsette slikt krav overfor retten dersom det blir tatt ut tiltale.

§ 18-5 første ledd skal lyde:

Når saken er avgjort ved påtaleunntatelse skal det straks gis skriftlig underretning til:

- a) fornærmede som har inngitt anmeldelse,
- b) *etterlatte i lovbestemt rekkefølge,*
- c) andre som har inngitt anmeldelse og som antas å ha rettslig klageinteresse,
- d) vedkommende forvaltningsorgan når saken direkte gjelder dets saksområde,
- e) *bistandsadvokat.*

I § 18A-1 tredje ledd endres henvisningen til § 8-12 til henvisning til § 8-15.

§ 20-7 skal lyde:

§ 20-7 *Underretning om vedtatt forelegg*

Når saken er avgjort ved vedtatt forelegg, skal det straks gis skriftlig underretning til:

- a) fornærmede som har inngitt anmeldelse,*
- b) etterlatte i lovbestemt rekkefølge,*
- c) andre som har inngitt anmeldelse og som antas å ha rettslig klageinteresse,*
- d) vedkommende forvaltningsorgan når saken direkte gjelder dets sakområde,*
- e) bistandsadvokat.*

Ny § 21-3 skal lyde:

§ 21-3 *Varsel til bistandsadvokat*

Fornærmede med bistandsadvokat og bistandsadvokaten skal underrettes om at saken begjæres pådømt etter straffeprosessloven § 248 og gis kopi av siktelsen. Fornærmede med bistandsadvokat har klagerett over siktelsens innhold etter straffeprosessloven § 59 a annet ledd annet punktum.

Påtalemyndigheten skal samtidig fastsette en frist for fornærmede for å fremsette krav som nevnt i straffeprosessloven § 3 overfor retten, jf. § 428 første ledd tredje punktum.

Fornærmede skal angi kravets størrelse, dets faktiske og rettslige grunnlag samt hvilke bevis som vil bli ført. Retten sender kopi av kravet til siktede og fastsetter en frist for bemerkninger til kravet.

§ 22-1 tredje ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Fremmer påtalemyndigheten krav etter straffeprosessloven § 427, bør det i bevisoppgaven spesifiseres hvilke bevis som knytter seg til kravet.

§ 25-7 skal lyde:

§ 25-7 *Oversendelse av sakens dokumenter til bistandsadvokaten mv.*

I saker hvor det *er oppnevnt bistandsadvokat*, skal kopi av tiltalebeslutningen, av bevisoppgaven og så vidt mulig av sakens dokumenter sendes til advokaten når tiltalebeslutningen sendes til forkynning for tiltalte. Påtalemyndigheten skal også angi når saken bør behandles. Dokumenter som ikke blir sendt til advokaten, skal gjøres tilgjengelig for denne på hensiktsmessig måte.

Fornærmede og etterlatte må ikke uten påtalemyndighetens samtykke gis kopi av egen eller andres forklaring i saken.

§ 25-8 skal lyde:

§ 25-8 *Underretning om tiltale og dokumentinnsyn til fornærmede og etterlatte*

Fornærmede og etterlatte i lovbestemt rekkefølge skal underrettes om at det er tatt ut tiltale i saken, og om at de kan kreve å gjøre seg kjent med tiltalebeslutningen.

Fornærmede og etterlatte i lovbestemt rekkefølge skal gis underretning om adgangen til dokumentinnsyn etter § 264 a tredje ledd.

Ny § 25-10 skal lyde:

§ 25-10 *Samtale med aktor før hovedforhandling*

Fornærmede med bistandsadvokat og etterlatte i lovbestemt rekkefølge har rett til å på begjæring få en samtale før hovedforhandlingen med den aktor som skal føre saken.

Overskriften til kap. 26 skal lyde: "*Hovedforhandlingen. Saksbehandling etter domsavsigelse*".

§ 26-3 tiende ledd oppheves.

Ny § 26-5 skal lyde:

§ 26-5 *Underretning om rettskraftig dom*

Når dommen er rettskraftig, skal påtalemyndigheten underrette fornærmede og etterlatte med kjent navn og adresse om domsresultatet og om rett til innsyn etter straffeprosessloven § 28, såfremt de ikke har fått beskjed på annen måte.

Ny § 28-6 skal lyde:

§ 28-6 *Underretning om anke*

Påtalemyndigheten gir underretning til bistandsadvokat og til fornærmede som har fått behandlet krav etter § 3 i dommen, om at dommen er anket, hvem som har anket og hva det er anket over.

Ny § 28-7 skal lyde:

§ 28-7 Varsel om ankeforhandling i Høyesterett

Påtalemyndigheten skal underrette fornærmede i saker som nevnt i straffeprosessloven § 107 a første ledd og etterlatte i lovbestemt rekkefølge om berammelse av hovedforhandling i Høyesterett, selv om bistandsadvokat ikke er oppnevnt for Høyesterett.

§ 30-10 første ledd skal lyde:

Når erstatnings- og oppreisningskrav er pådømt i straffesak, skal politiet *opplyse* fornærmede og andre skadelidte som har fått krav pådømt i saken *om at Statens innkrevingssentral* vil gi nærmere redegjørelse om eventuell *innkreving*. Dersom det i saken er besluttet inndragning av vinning, skal fornærmede og andre skadelidte gjøres kjent med adgangen til å kreve inndragningsbeløpet brukt til dekning av deres erstatningskrav, jf. straffeloven § 37 d annet ledd.

II

Forskriften trer i kraft 1. november 2009.